

שיעורי תורה רשק

היכלי תורה

ערש"ק פרשת נשא ג סיון תשסח ♦ דף היומי בבלי: סוטה יג ירושלמי: כתובות כא

נושאי הדף בעלון

- המתחיל במצוה אומרים לו גמור.....סוטה יג
- הכנסת עצמו לידי חיוב מצוה.....סוטה יד
- 'ונשבע מטובה' בברכת מעין שלש.....סוטה יד
- חזן בעל מום.....סוטה טו
- כשרות מקוה מלוכלך.....סוטה טז
- כיסוי דם בפירות רקובים.....סוטה טז
- אמן על כמה דברים.....סוטה יז
- שתיית ד' כוסות ע"י קש.....סוטה יז
- שתיית דבר איסור באמצעות קש.....סוטה יח
- ברכת הנהנין על מי הסוטה.....סוטה יח
- סגולת כתיבת שמות הנהרות.....סוטה יט
- כפתור ופרח.....סוטה א

ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו..

סמיכותו של פסוק זה לפרשת קרבנות הנשיאים, יש לפרשה על פי מה שאמרו במדרש שלא קבל משה את העגלות ואת הקרבנות מיד הנשיאים, עד ששאל את הקדוש ברוך הוא אם לקבלם מידיו.

והנה מה שהשיב הקדוש ברוך ל משה, נאמר בפסוקים מפורשים. בענין העגלות נאמר 'קח מאתם והיו לעבוד את עבודת המשכן'. ואחר כך נאמרה גם תשובתו של הקדוש ברוך הוא בענין הקרבנות 'נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את קרבנם לחנכת המזבח'. אולם לא נזכר מפורש בכתוב כי משה רבנו הקדים לשאול את הקדוש ברוך הוא, אם לקבל את העגלות והקרבנות. ודבר זה צריך ביאור, מדוע לא נזכר פה שהקריב משה הדברים לפני הקדוש ברוך הוא, כדרך שנאמר בסוף פרשת יתרו 'ויגד משה את דברי העם אל ה', וכן גבי בנות צלפחד (פרשת פנחס) 'ויקרב משה את משפטן לפני ה'.

על זה בא הכתוב ומשיב 'ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו', שהיו קרבנותיהם של ישראל חביבים לפני הקדוש ברוך, ומיד בבא משה אל אהל מועד, בטרם הציע את דברי שאלתו, כבר שמע את הקול מדבר אליו, ואומר לו את התשובה.

ע"פ פנים יפות

מת'בתא

משפחה ענקית של לומדים

ראיון מיוחד עם 4 מתוך רבבות מנויי מת'בתא - עמודים 7,8,9

המתחיל במצוה אומרים לו גמור

בכללי המצוות (ערך גמור) כתב, לעולם ישתדל אדם לגמור כל מצוה שהתחיל בה, שאם באו אחרים וגמרוה נקראת על שמם, דגרסינן בסוטה (בסוגיאין) כתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו, וכתוב ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, א"ר חמא בר חנינה כל העושה מצוה ואינו גומרה ובא אחר וגמרה נקראת על שמו.

ואעפ"כ אם בא לידו של אדם חצי מצוה ואין בו יכולת לגמור את כולה אל יניח לעשות חצי מצוה, דגרסינן בפרק אלו הן הגולין (מכות י.) אז יבדיל משה שלש ערים וכו', דרש ר' סמאי מאי דכתיב אוהב כסף לא ישבע כסף וכו', אוהב כסף לא ישבע כסף זה משה רבינו שהיה יודע שאין שלש [ערים] שבעבר הירדן קולטות עד שלא נבחרו שלש שבארץ ישראל, אמר מצוה שבאה לידי אקיימנה.

ומכל מקום המתחיל במצוה שכרו גדול דגרסינן בפרק אלו הן הגולין (שם) בענין שלש ערים שהבדיל משה, את בצר במדבר בארץ המישור לראובני, א"ר תנחום בר חנילאי מפני מה זכה ראובן לימנות בהצלה תחילה, מפני שהוא פתח בהצלה תחילה שנאמר וישמע ראובן ויצילהו מידם. ולא עוד אלא אפילו יעשה אדם מעט מזער מאי זו מצוה שתהיה, אותו המועט עתיד להצטרף עם כל שאר זכויותיו לחשבון גדול למתן שכרו, דגרסינן בע"ז פ"ק (ע"ז ד.) דרש רבא מאי דכתיב (איוב ל) אך לא בעי ישלח יד אם בפידו להן שוע, אפילו אין ישראל עושין מצות לפני אלא מעט כפיד של תרנגולין שמנקרין באשפה, אני מצרפן לחשבון גדול.

והנה **במג"א** (סי' תקפא) ביאר דעת הכלבו שמי שאומר סליחות בעשרת ימי תשובה הוא מתפלל לפני העמוד שאר תפילות היום, הוא מטעם שהמתחיל במצוה אומרים לו גמור.

על כך כתב **בשו"ת עמק הלכה** (ח"ב סי' מב) אם כי לשון זה מורגל בפי כל, אבל אנכי יגעתי ולא מצאתי לשון זה בשום מקום, ובסוטה (בסוגיאין) אמרו המתחיל במצוה ואינו גומרה ובא אחר וגומרה נקראת על שם השני, אבל לשון זה אומרים לו גמור, אינו שם. ובתוס' בחולין (כט. ד"ה ומירק) הביאו מהירושלמי (ר"ה פ"א ה"ה) שאמרו, המתחיל במצוה אומרים לו מרוק. אבל שם אין הכוונה שמי שהתחיל עליו לגומרה, רק כיון שהתחלה דחתה שבת גם הגמור דוחה שבת, וממילא דאין זה ענין כלל לענין החיוב לגמרה, אולם בירושלמי פסחים (פ"ה ה"ה) לענין סיפור יציאת מצרים אמרו, מכיון שהתחיל במצוה אומר לו מרוק, ומזה שפיר מוכח שחיוב הוא שהמתחיל במצוה הוא יגמרנה. אבל מכל המקומות האלו מבואר רק דמצוה לגמור, אבל מאין הוציא המג"א דינו דהך אומרים לו גמור דוחה כל שאר חיובים, כגון אבל ומוהל וכדומה שכתב המג"א דנדחים מפני האומר סליחות.

לכן כתב שם שהמקור לזה הוא מברכות (מב:) שאמרו, בא להם יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולם, והוא אומר על המוגמר. [אותו שברך על היין הוא מברך על המוגמר שהי' רגילין להביא אחר האכילה, רש"י], ואע"פ שאין מביאים את המוגמר אלא לאחר הסעודה. [אפילו הכי מי שברך על היין שהתחיל בברכות אחרונות גומרן, רש"י], והרע"ב שם במשנה כתב, והוא אומר על המוגמר כיון דעביד חדא מצוה עביד חברתה. ומבואר מזה דכיון דהתחיל במצוה יש לו הזכות לגמרה. ועיי"ש עוד בזה.

הכנסת עצמו לידי חיוב מצוה

כתב החרדים (הקדמה), יש מצות עשה שלעולם יתחייב אדם בהם כי אם בסבה כגון מזוזה שמי שדר באהל פטור מן המזוזה וכן ציצית כו' וכן מצות שכר שכיר וכו' ופעמים שלא תבא הסיבה לעולם ונמצא שלא עשה מצוה לעולם וכן כיוצא באלו אין ב"ד של מטה מענישין את האדם למה אינו משתדל להביא עצמו לידי חיוב כדי לקיים אותן אבל ב"ד של מעלה מענישין אותם.

והנה **הגרש"ק בחכמת שלמה** (או"ח סי' כח סי"ח) כתב, נסתפקתי אם יש לאדם איזה דרך לחייב עצמו באיזה מצוה ויש לו דרך להיפך להפקיע עצמו מן המצוה אי נימא שמחויב להכניס עצמו למצוה כמו שהדעת נוטה או נימא בהיפוך דהוה בכלל פטור.

'ונשבע מטובה' בברכת מעין שלש

דרש רבי שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י, וכי לאכול מפריה הוא צריך, או לשבוע מטובה הוא צריך, אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי. אמר לו הקב"ה, כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר, מעלה אני עליך כאילו עשיתם.

בתורה תמימה (דברים פ"ג הערה ו) כתב, דע שלפי דרשה זו צ"ע בנוסח ברכת מעין שבע, ובנה ירושלים והכניסנו לתוכה ונאכל מפריה ונשבע מטובה, והלא כמבואר אין מן המדה לבקש הכניסה לא"י לתכלית זו, ואף כי בודאי אין ראייה ממש רבינו לכלל ישראל, אבל בכל זאת איך תקנו לכתחלה נוסח כזה שאינו מן המדה, וצ"ע רב.

ואכן בספר אמרי אש על הגדה של פסח, כתב יש מוחקין בנוסח הברכה, תיבות 'ונאכל מפריה ונשבע מטובה' היות ואין להתאוות לא"י מפני פריה וטובה. כמבואר בלבוש (או"ח סי' רח) שהעיר שאין לחמוד הארץ בשביל פירות וגשמייות.

אמנם הביא דברי **הב"ח** (או"ח סי' רח סי"ח) שכתב בזה הלשון, 'תימה הלא קדושת הארץ הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירות שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ כי על כן הזהיר ואמר בסוף פרשת מסעי (במדבר לה לד) ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל ואמר אם תטמאו את הארץ נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים ממנה וכבר נסתלקה השכינה מקרב הארץ אשר אני שוכן בתוכה ממש בגוף הארץ נסתלקה מפני הטומאה שטימאתם אותה ונמשך מזה כי גם כן אנכי מסלק שכינתי מתוך בני ישראל כי עד עתה היכל ה' המה היו בני ישראל לפי שהשכינה היתה שורה בקרבם ממש ועתה באכלם פירות היונקים מטומאת הארץ נסתלקה השכינה כי כשהטומאה נכנסת עם אכילת פירות בתוך בני ישראל יוצאת כנגדה הקדושה מקרב ישראל ועל כן ניחא שאנו מכניסים בברכה זו ונאכל מפריה ונשבע מטובה כי באכילת פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה ונשבע מטובה'.

ולפי דברי **הב"ח** יש לבאר, שהתשוקה לפירות הארץ היא כדי שהפירות יוסיפו קדושה למאכלים, אך משה רבינו כבר לא היה צריך תוספת קדושה שהרי כבר עמד ג' פעמים על ההר מ' יום ומ' לילה בלא מאכל ומשתה, ולכן הקשו וכי לאכול מפריה הוא צריך. וע"ע **בכתב סופר** (פרשת וילך).

חזן בעל מום

בסוגיין מבואר שכלי שרת של עץ פחותין פסולים מטעם הקריבהו נא לפחתך.

והנה כתב המגן אברהם בשם המהרש"ל, מי שנפלו זרועותיו מותר להיות ש"ץ שדרך הקב"ה להשתמש בכלים שבורים כדאמר במדרש, אבל בזוהר (אמור צא). מבואר שמה שאמרו שהקב"ה משתמש בכלים שבורים היינו דכא ושפל רוח, אבל מי שיש בו מום הוא פגום, ולכן כהן בעל מום פסול לעבודה וא"כ גם בש"ץ יש לזוהר, ועוד הקריבהו נא לפחתך.

ומבואר שאין לבעל מום להיות שליח צבור, משום הקריבהו נא לפחתך.

ובשו"ת חוות יאיר (סי' קעו) כתב, שאלה תמהת על אשר שמעת שהרע בעיני שהעבירו שם ק"ק פלוני סומא בא' מעיניו בימים הנוראים.

מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי, וידעתי בני ידעתי מ"ש רז"ל שהקב"ה משתמש בכלים שבורים רק שמשם אין ראייה דהיא לא מקרי מום ע"פ האמת וכל לב נשבר שפיר מקרי צדיק תמים, משאין כן מום בגוף.

וביאר שם שידוע שרמ"ח איברים הם כסא ודמות לרמ"ח אורות עליונים ורמ"ח איברים רוחניים שבנשמה וא"כ כל כה"ג הרי הכסא פגום.

ומטעם זה אין ליתן לכתחלה לברך ברכת המזון לקטוע אצבע, ואפילו למוכה שחין דלא עדיף זה מידיו מזוהמות דצריך להעביר הזוהמא כבסי' קכ"א ה"נ אפשר באחר מלבד מה שיש בזה העדר כבוד למצוה ואפילו בנגלה הקריבהו נא לפחתך, אף כי ע"פ הנסתר יש תילי תילי סודות נסתרים באברי הגוף גם בפרקי הידים, ויש כאן חסרון שפע בכוס של ברכה העליון.

ובשו"ת בנין ציון (סי' ה) הביא דעת מהר"י ברונא (הו"ד בא"ר סי' נג) שדוקא לש"ץ קבוע אין ליקח בעל מום אבל להתפלל באקראי שרי, ולזה יש הוכחה מלשון ש"ע שכתב דסומא יורד לפני התיבה ולא נקט הלשון כמו בשאר מקומות בסי' זה שראוי להיות ש"ץ משמע דדוקא לירד באקראי לפני התיבה שרי לבעל מום וגם לסומא אבל לא להיות ש"ץ בקביעות דבזה יש לחוש יותר ליקח שליח קבוע מכח הקריבהו נא לפחתך.

יתירה מזו כתב שגם לדעת המכשירים בעל מום להיות ש"ץ לא איירי רק במום שאין בו משום מיאוס כגון הך שנפלו זרועותיו, אבל במום כזה שפרחה צרעת על פניו שנמאס לבני אדם להסתכל בו אולי כ"ע מודו שאין בשליח כזה כבוד המקום למנותו לש"ץ ויש בזה משום הקריבהו נא לפחתך. וע"ע בשו"ת משכנות יעקב (או"ח סי' סו).

ובמשנה ברורה (שם ס"ק יג) כתב, אין מומין פוסלין אלא בכהנים ולא בש"ץ ואדרבה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, ויש מחמירין בזה לכתחלה היכא דאיכא ראוי והגון כיוצא בו. [ועיי"ש (ס"ק מא) לענין חרש וסומא].

כשרות מקוה מלוכלך

במשכנות יעקב (סי' מד, הו"ד בפ"ת יו"ד סי' רא ס"ק יט) האריך שיש קצת פקפוק על המרבים להטיל מים שאובין חמים לתוך המקוה לחממו הרבה, והוסיף וכתב, ולבד זה יש לחוש בזה כי לפעמים מחמת רוב הרתיחות שמרתיחין המים תמיד בכל יום משתנים מראית המים מחמת העשן והאור ודומין למי חלב ויש בזה חשש שינוי מראה כמבואר בסוטה (בסוגיין), ומה שהקשו תוס' שם מהא דמי צבע אין פוסלין בשינוי מראה נראה לתרץ דהתם המים עצמן לא נשתנו כלל רק המי צבע שנפל לתוכן גרמו לשתנות וצבעא לית ביה ממשא אבל נתאכמו ע"י האור המים של המקוה עצמם נשתנו ע"י האור וזה ענין מצוי מאד, עכ"ל.

אך הפ"ת (שם) כתב, לענ"ד הוא חומרא גדולה ולא שמענו זאת מעולם, ומש"ס דסוטה אין הכרח כי בפשט לשון הגמרא שם מה מים שלא נשתנו אין הכוונה כלל דאם נשתנו ה"ה פסולים, אלא דסתם מים לא נשתנו, וגם אין להביא ראייה מזה מהתוספתא הביא הר"ש פ"א דפרה והמג"א סי' ק"ס סק"ב מחמת עשן או ד"א פסולים ע"ש דהתם דוקא במי חטאת איתמר דהוא חמור יותר דנפסל אפילו מעיין ואפילו נשתנו מחמת מקומם אבל הכא במקוה הרי אינו נפסל בשינוי מראה אלא אם נפל לתוכו יין כו' והטעם דכל דבר שאין עושין ממנו מקוה לכתחלה פוסל את המקוה בשינוי מראה, משום דמיתחזי כמקוה של שאר משקים ומקוה מים כתיב, וזה לא שייך בנשתנו ע"י האור.

והנה בחיבור לטהרה (סל"ג) כתב, מקוה שנשתנה מימיו מחמת עצמו ולא נפל בו דבר ואפילו נשתנה מחמת בני"א שטבלו בו וכן אם נשתנה מחמת מקומו וכו' כשר לא אמרו דפסול אלא בנשתנה מחמת משקה אחר.

וע"ע בשו"ת משנה הלכות (ח"ז סי' קמח) שכתב שמקוה שמימיו נשתנו מחמת טבילת הרבה אנשים עד שהם כעין ירוקים שחורים אין להסתפק בכשרות המקוה, והאריך בענין זה, עיי"ש.

כיסוי דם בפירות רקובים

בשו"ת תורה לשמה (סי' רט) נשאל אם פירות וירקות שנתקבו כשרים לכסות ברקבובית שלהם דם חיה ועוף או לאו, והגם כי מצינו בש"ע שמכסין בזבל הדק וזבל הוא ג"כ מפירות שנתקבו ונעשו זבל עכ"ז נסתפקנו בזה דאולי זבל שאני שמעורב בו עפר ג"כ אך היכא שהרקבובית של הפרי או הירק לבדה ואין מעורב בה שום עפר אפשר דשאני די"ל דדינו כקמח או שאר פרי טחון שאין מכסין בו.

והשיב, פרי טחון לחוד ורקבובית הפרי לחוד כי הפרי אחר שנתקב אין זה נקרא פרי רק נקרא עפר והרי הוא כעפר ממש ואין בזה שום ספק ועכ"ז אביא לכם ראייה ברורה לזה והוא דאיתא בגמרא דסוטה (בסוגיין) א"ר הונא בר רב אשי אמר רב אין שם עפר מביא רקבובית ירק ומקדש רקבובית ירק הוא דהואי עפר אפר לא הואי עפר ע"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל (סוטה פ"ד הי"ב) לא היה שם עפר בהיכל מביא מבחוץ ומניחו בהיכל ולוקח ממנו ונותן על פני המים ואינו מביא אפר אבל מביא רקבובית שהיא כעפר ע"ש הרי רקבובית ירק או פירות הם חשובים עפר ממש ועל כן כשרים הם לכסוי הדם. וע"ע בכרם נטע בסוגיין בעניין סיכוך בירקות רקובים.

אמן על כמה דברים

בשו"ת הלכות קטנות (ח"א ס"י פה) נשאל על מי שנזדמן לו לענות אמן על שני דברים אי סגי באמן אחד לכולם.

והשיב, שאין להוכיח ממה שאמרו בסוגיין, שאומרת 'אמן על האלה אמן על השבועה', אך אפשר שאמן אחד עולה לכאן ולכאן, ואם יאמר אמן ואמן אין כאן אמן שאינו צריך.

עוד כתב (ח"ב ס"י מח) לפעמים אומרים ג' וד' קדיש ביחד וא' מקדים לחבירו, אם באים כל אחד תוך כדי דיבור של חבירו יענה עם הראשון ויעלה לכולם, או ימתין עד האחרון ואם יש הפסק ביניהם נראה שיענה אחר כל אחד ואחד.

ובמשנה ברורה (ס"י קכד ס"ק כה) כתב, מי שנזדמן לו לענות אמן על ב' דברים עונה שני אמנים זה אחר זה ויכוין בכל אמן את הענין על מה הוא עונה וטפי עדיף לומר אמן ואמן.

שתיית ד' כוסות ע"י קש

ברמ"א (או"ח ס"י תעב ס"ט"ו) כתב בשם **המהרי"ל** שאין ליקח כוס שפיו צר לארבע כוסות, מפני שלא יוכל לשתות רביעית כאחד, כמו כן אין ליקח כוס זו לברכת המזון או לקידוש, וביאר **המשנ"ב** (ס"ק טו) שאינו ראוי לברכת המזון ולקידוש מפני שצריך לתת עיניו בכוס.

והנה בסוגיין הסתפק רבא לגבי השקיית הסוטה, אם השקה בסיב או בשפופרת מהו, דרך שתיה בכך או אין דרך שתיה בכך, ונשאר בתיקו.

וכתב **המור וקציעה** (ס"י קפג) שפשיטא שהולכים לחומרא, וא"כ יש להוכיח מזה לנידון **הרמ"א**, והוסיף וכתב שכן הדין לגבי כוס של ברכת המזון. ועיין בספר **ילקוט אברהם** (או"ח ס"י תעב, אות קו).

אמנם **בשו"ת תורה לשמה** (ס"י קלד) נשאל על דבר אדם שיש לו מיחוש בבשר השיניים והפה והלשון וקשה לשתות יין ושאר משקין כדרך העולם על כן בליל פסח רוצה לקדש על הכוס ואחר הברכה יריק היין שבכוס לתוך כלי אחר שעשוי כמו שפופרת כדי שיכניס פי השפופרת סמוך לבית הבליעה ממש ומשם יורד היין לגרון וככה יעשה בכל הארבע כוסות ומסתפק אם יש בזה איזה פקפוק לצאת י"ח בשתיית הארבע כוסות בדרך זה או לאו.

והשיב עפ"י דברי המאירי בסוגיין שכתב שבדיעבד אם השקה את הסוטה בשפופרת כשר, מיהו לכתחילה משמע שאין לעשות כן, לפי שאין דרך שתיה בכך, ועל כן בנידון השאלה י"ל שלא יעשה כן לכתחילה ואם עשה ושתה בדרך זה יצא י"ח בדיעבד.

ועיין **בפרחי כהונה** (יח. ד"ה בעי רבא) שכתב לבאר מדוע **הרמב"ם** השמיט בעיא זו, כיון שהרמב"ם ס"ל שספק זה אינו אלא למ"ד שאם נמחקה המגילה ואמרה איני שותה אין מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחא אבל למ"ד מערערין אותה ומשקין אותה בע"כ דזה לא הוי דרך שתיה ואפ"ה מהני כל שכן בסיב ובשפופרת דעכ"פ שותה מרצונה דודאי מהני, וכיון שהרמב"ם פסק כר"ע דס"ל מערערין, על כן ודאי מועיל גם כששותה ע"י שפופרת.

ובערוך השולחן (אבהע"ז ס"י קעח סע"ט) גם כתב, שלפי מה שפסק הרמב"ם בשאר התיקו שבסוגיא שכשר בדיעבד, גם בסיב ושפופרת כשר בדיעבד.

שתיית דבר איסור באמצעות קש

בשו"ת מהרש"ם (ח"ד ס"י קלז, ח"ה ס"י י) כתב שחולה שצריך לשתות לרפואתו יין מסויים שהוא יין נסך יש אופן להקל בזה, עפ"י המבואר בסוגיין ששתיה ע"י שפופרת או שכרך בסיב היא בעיא דלא איפשטא ובגליון פירש בשם הערוך שסיב היינו כמו ספוג שבולע המים והוא מוצץ בפיו המים שבתוכו ע"ש א"כ יוכל להטביל ספוג ביין ולמצוץ היין דהא קי"ל דכל בעיא דלא איפשטא בדרבנן להקל וכיון שיין נסך בזה"ז דרבנן א"כ אמרי' דבכה"ג לא הוי דרך שתיה ויש להקל, או שישתה דרך שפופרת וכדומה, דהוי שלא כדרך שתייתן ושרי.

אמנם **בהג"ה על המהרש"ם** (ח"ה שם) הביאו בשם **ההגהות מצודת דוד על הקצש"ע** (ס"י קצב) שהעיר על ראייתו מסוגיין, ששאני סוטה דכתיב והשקה, משא"כ לגבי איסור מה נפ"מ אם דרך שת' בכך או לא הלא איכא הנאת גרון, ועיי"ש מה שכתב בזה.

עוד כתב **המהרש"ם** (הגהות לארחות חיים או"ח ס"י תקלב סק"ג) שיש מקום להתיר לשתות רפואה בשבת דרך שפופרת במקום צער, שבדרבנן כל תיקו להקל.

ולענין ברכה אם שותה דרך שפופרת או סיב ע"ע **בדעת תורה למהרש"ם** (או"ח ס"י רי ס"א). וע"ע **בשו"ת מהרש"ם** (ח"א ס"י קכד), **בשו"ת מנחת יצחק** (ח"ג ס"י יח), **בשו"ת משנה הלכות** (ח"ו ס"י לו), ו**בשו"ת חלקת יעקב** (או"ח ס"י נב) בנידון מי ששותה דרך שפופרת שהוכנסה בניתוח לתוך הגוף.

ברכת הנהנין על מי הסוטה

בדברי חכמים וחידותם (פ"ג הט"ו) כתב שאם האשה יודעת שטהורה היא ואין נפשה קצה במעט העפר תברך על המים שהכל נהיה בדברו כי לא יהיו מרים לה.

והנה **הרמב"ן** בפירושו על התורה (במדבר ה יח) הביא דברי **הספרי** (נשא נז) שכתב שמי הסוטה נקראו מרים על שם סופם שממררים את הגוף, ומערערין את העון. עוד אמרו **בספרי** (שם סח), ומחה אל מי המרים (פסוק כג), מגיד שהכתב עושה את המים מרים. אבל בגמ' (לקמן כ.) מבואר שהכהן נותן במים דבר מר, והוא לעורר אותה. אם כן הקשה **הרמב"ן**, כשאמר 'ובאו בה המים המאררים למרים' היה ראוי שיאמר 'ובאו בה המים המרים למאררים'.

ליישוב קושיא זו כתב **הרמב"ן**, 'והנכון בעיני כפשוטו, כי האשה בשתותה את המים ימתקו לה כשאר המים, ואחרי כן בבואם בקרבה אם נטמאה יעוררו אותה ותרגישי מיד המרירות בפיה ובקרבה. וזהו שאמר (פסוק כז) והשקה את המים והיתה אם נטמאה ותמעול מעל באישה ובאו בה המים המאררים למרים, כי אחרי השתיה בבאם בבטנה מיד ישובו למרים בפיה ובקרבה כמנהג הדברים המעוררים והמקיאים שימררו השותים אותם מאד, ואחרי כן תצבה בטנה ותפול ירכה. ונקראו 'מאררים בעבור האלות הנמחים בהם שמקללים אותה'.

והיינו שדעת **הרמב"ן** שהמים עצמם הינם מתוקים אלא שאם האשה נטמאה תרגיש מרירות במים.

וע"ע בדברי **חכמים וחידותם** (שם) שהעיר שצריך עיון מדוע הכהן לא מברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו לעשות ככל דברי התורה הזאת, כמו שמברכין בתורה על הקללות, ו**בריב"ש** (ס"י תצח) ביאר שאין מברכים על הקללות כמו בחליצה, עיי"ש.

סגולת כתיבת שמות הנהרות

בשו"ת תורה לשמה (סי' תקיג) הביא שיש שכתבו סגולה לכתוב שמות ארבע נהרות 'פישון' 'גיחון' 'חדקל' ו'פרת' בכמה מיני צירופים על קלף, ולמחוק הכתב בין שמבדילין עליו במוצאי שבת, ולשתותו, ויש לדון אם לאחר שמחקו את הצירופים בין נשפך שליש מהיין או חציו, אם מועיל לשתות את השאר, או שמא הסגולה היא לשתות את כל מה שנמחק מכל שמות הצירופים, וכיון שחלק נשפך אין הסגולה מועלת. עוד יש לדון אם צריך לדקדק כששותה שלא ישאר אפילו טיפה אחת.

בתשובתו כתב **הבן איש חי**, סגולה זו לא ידעתי מה היא ומה שורשה וטעמה, ואיך נשיב דבר חכמה על הסגולה והיא נעלמה.

אך באמת תורתנו הקדושה והעצומה יקרה ותמימה אשר היא ארוכה מארץ מדה ומני ים רחבה הפוך בה והפוך בה דכולא בה נוכל ללמוד ממנה גם על דבר הסגולה הזאת על דבר השאלה אשר שאלתם בה, והוא כי בגמרא בסוטה (לעיל יח.) הסתפקו על מגילת סוטה שכתבה ומחקה לתוך המים ונשתפכו מהן ונשתיירו מהן מהו ואסיק בתיקו, ופסק **הרמב"ם** (סוטה פ"ד הי"א) לקולא, שכתב, נשפכו ונשתייר מהם לא ישקה את השאר, ואם השקה כשר.

והנה ענין מי הסוטה הוא סגולי, דהיינו כמו סגולה שיהיו המים ההם של מחיקת פרשת הסוטה פועלים בבטן הן לטוב והן להפכו, ואין זה ענין טבעי, וקיי"ל שבנשפך מהם לא ישקה השאר לכתחילה, אלא יכתוב מגילה אחרת וימחוק, ועל כן גם בנידון שאלתכם נראה שכיון שנשפך חלר מהיין, ראוי לעשות לכתוב עוד הפעם.

בנידון הספק השני, כתב 'אשר שאלתם אם יש להקפיד גם על טיפה אחת שלא יחסר וישפך חוצה, הנה גם זה נלמד מדין הסוטה הנז' דליכא קפידא בדבר מועט, דהא איתא התם (בסוגיין) שאם נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחא, ופירש"י כלומר פותחין פיה שלא בטובתה ושופכין המים לתוך גרונה. והכי איתא בבריתא התם, כלבוס של ברזל מטילין לתוך פיה, והנה בזה שהם משקין אותה בעל כרחא א"א שלא יאבד מן המים חוץ לפיה איזה דבר מועט', נמצינו למדים שאין הקפדה שישאר איזה דבר מועט מהיין.

לרישום ועדכון שיעורי תורה
ניתן לשלוח פקס ל: 03-543-5757

כתיבתו

וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין

והראיה שענין גידול השער הוא כמו כן מפני הכנעת היצר כמו שאמרנו, מה שאמרנו זכרונם לברכה בנזיר ריש פרק קמא (ד:) אמר רבי שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא פעם אחת בא אדם אחד לפני מן הדרום ראיתיו יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים, אמרתי לו מה ראית להשחית שערך זה הנאה, אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי והלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז יצרי עלי וביקש לטורדני מן העולם, אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד להיות רימה ותולעה, העבודה שאגלחך לשמים, מיד עמדתי חמדתיו ונשקתיו על ראשו ואמרתי לו בני כמותך ירבו נודרי נזירות, עליך הכתוב אומר (במדבר ו ב) **'איש כי יפליא לנדור נזיר להזיר לה'**. ועל כן כדי להכניע היצר גם כן נצטוו לגלח כל שערו במלאת ימי נזרו ולא הורשה לתקן אותם וליטול מהם קצת, כדי שלא ישוב יצרו עליו כאשר בתחילה, אבל נתחייב לגלחם מכל וכל, כי אין ספק שהשער הגדול ביותר או הגילוח הגמור יפסיד תואר האדם.

ואל תתפשני בטעם זה שכתבתי ממה שאמרנו זכרונם לברכה (נזיר יט.) יביא כפרה על עצמו שציער עצמו מן היין, כי גם זה יתכן על טעמנו, כי אחר שאמרתי שאין רשות נתונה לאדם להשחית ביתו ולקלקל דבר בבנין אשר בנה הבונה הראשון, ראוי לו להביא כפרה על נפשו כי אולי נטה מן הגדר המחוייב עליו בענין גופו ונשמתו, כי שמא טבעו ובנינו נכון על צד שהנזירות ענוי יתר מדאי על נפשו. וכל דרכי השם ישירים וצדיקים ילכו בהם. והרמב"ן ז"ל כתב בפירושו (במדבר ו יא) על דרך הפשט בטעם החטאת שמביא הנזיר לכפרה, כי הענין הוא שצריך כפרה בשובו להטמא בתאוות העולם, דמכיון שהיתה עליו רוח ה' והתחיל להיות נזיר לה' ראוי היה לעמוד כן כל ימיו. ושבעים פנים יש לתורה.

(ספר החינוך, מצוה שעד)

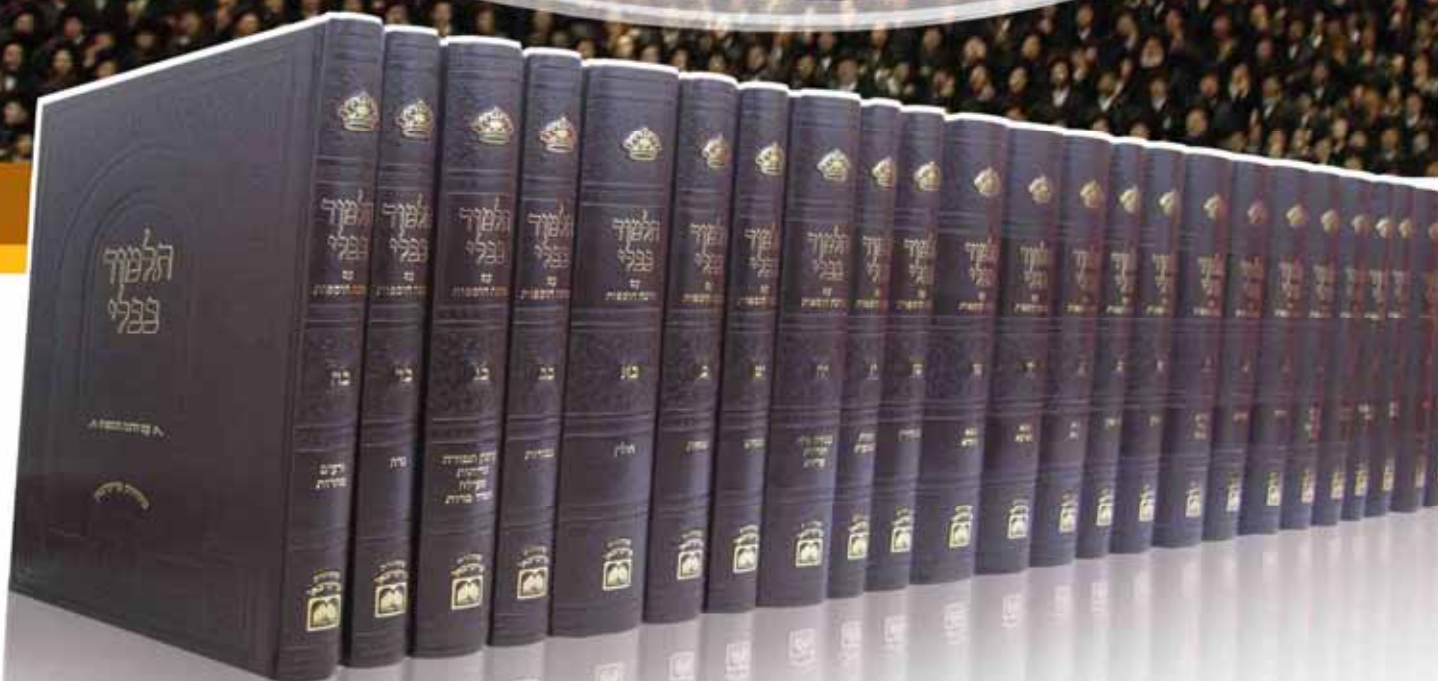
נזיר טהור נמי חוטא הוא וכי הואיל ושנה בחטא

הענין דלא כתיב חוטא אצל נזיר טהור. עיין לעיל (ב:) בתוס' ד"ה אמאי ז"ל ו"ל דטהור נמי קצת קרי ליה חוטא ומ"מ המצוה רבה על החטא. והנה הכלל הוא כי אגלאי מלתא למפרע וזה ידענו כי מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה ולא תבוא תקלה לידי עושי מצוה רק לידי עושי עבירה ואם הוסיף טוב א"כ אגלאי מלתא למפרע כי בתחלה ג"כ עשה טוב ואם לבסוף באה תקלה לידו כי נטמא א"כ אגלאי מלתא למפרע כי גם בתחלה לא עשה כהוגן ועבירה גוררת עבירה. ולכן מתחילה אין כתיב חוטא דהלא הרוב הוא עושה מצוה אך אח"כ כשנטמא א"כ ראייה שמתחילה ג"כ חטא במה שציער עצמו דהלא גרם לעבירה אחרת ולכן כתיב חוטא דוקא כשנטמא.

(עין אליהו על העין יעקב)

ובאו כולם

יחד עם כל כלל ישראל

תלמוד בבלי

'עוז והדר מהדורת פריעדמאן'

• במהדורה מורחבת ומושלמת.

הכל ערוך מחדש בשיא היופי וההדר, כולל ספר הערוך לרבנו נתן, עין משפט השלם, כל ספרי בעלי התוספות, עם הגהות והוספות מגדולי ישראל, מרדכי ותוספתא בעריכה חדשה בכל הכרכים.

מוקד הזמנות:

1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להגדיל תורה ולהאדירה

'מתיבתא'

משפחה ענקית של לומדים

בשיחות עם כמה מרבבות מנויי 'מתיבתא' גילינו את המגוון המרכיב את קהל המנויים; נחשפנו למימדים מדהימים של הרבצת תורה; לרגל כרך הארבעים, אנו גם מתוודעים למערכת מנויים ענקית המפיצה תורה בכל רחבי העולם.

שמע ותב: ישראל אסתרוון

לא היינו מאמינים עד כמה גדול כוחה של תורה, כוח עצום המסוגל לחבר בין קצוות כה רחוקים, לאחד קהילות ולקרב בין רבדים שונים תחת קורת גג אחת, לתוך ישיבה אחת גדולה ששמה 'מתיבתא'.

בני הישיבה הגדולה 'מתיבתא' אינם חובשים ספסל אחד, אך לומדים הם בצוותא עם חבריהם, ממרחק ומעבר לים. ר' ראובן ממושב 'אבני איתן' לומד 'חברותא' עם הרב אייזנבך בבית הכנסת השכונתי שבגבעת שאול, ללא שהיתה היכרות ביניהם, ובלי לדעת, מצטרף אליהם באותה שעה ממש יעקב היהלומן במשרדו אשר במנהטן. גם באוסטרליה, באחד מספסליה האחרונים של הרכבת המקומית, יושב ר' מאיר, איש נדל"ן במקצועו, וגמרת 'מתיבתא' קטנה בידו, הוא לומד עמם את אותה הסוגיא. ארבעתם, ועוד רבים עמם עוסקים בסוגיות ה'דף היומי' בתוך כלל ישראל. לימודם בצוותא לא תוכנן מתחילה, אך רוממותו של לימוד כזה, כמו גם זכויותיו וטובותיו מורגשות עליהם.

היום כבר יודעים כולם, כי ה'כריח' התיכון' המאחד את כל קצוות היהדות החרדית הוא לימוד התורה, המסוגל לקבץ את כל יהודי העולם תחת קורת גגו של התלמוד, ומצמצם בכוח קדושתו את הפערים שבין האחד לחבירו. 'מתיבתא' מבית 'עוז והדר' היא הישיבה גדולה, שראויים כל ישראל לישב בין קורותיה.

בחרנו באקראי לשוחח עם כמה מנויים, לשמוע את דעתם ותחושותיהם על אותה יצירה מופלאה, שעמה הם לומדים את משנת התלמוד, ובעזרתם נוכל להכיר קמעא את עולמם של אלפי המנויים, בני הישיבה הגדולה של 'מתיבתא'...

שיחה עם הרב"ג

רבי ישראל יהודה אהרונסון שליט"א,

מנהל רוחני בישיבת 'חזון נחום', ומרביץ תורה וחסידות בישיבות נוספות ומרבני הארגון 'חיים של תורה'.

"אני מנוי על הגמרות של 'מתיבתא' כבר כמה שנים, כמעט מתחילת דרכה, וחלק ניכר ממשנת לימודי הפרטית אני שונה ב'מתיבתא'. והסיבה כי לדעתי היא מסבירה ברהיטות ובצורה ברורה את כל הנקודות הנחוצות לליבון, היא המביאה ללומד את היקף הידיעות הדרושות לו בלימוד, והיא גם מאפשרת לו לקיים את לימודו מעין 'לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא' – כפשוטו. יש באוסף הנדיר 'כפתור ופרח' של 'מתיבתא' קב חומטין של יראת שמים וחיוק לעבודת השי"ת, מלבד התועלת המעשית שיש בה כאשר מביאים את הגמרות ואת המוסף עליהם בשיחות מוסר וחסידות, שאני אישית חש אותה על עצמי.

• הרב אהרונסון, שעות רבות אתם מקדישים לעסוק עם התלמידים בישיבות הרבות. ועם כל זה אתם מנויים ב'מתיבתא', מתי יש לכם זמן לזה?
"ה'ומן' הוא קבוע הוא קצוב, ולכל אחד יש ביום 24 שעות בלבד. אלא שאת המלווי של אותן שעות אנו עושים לפי סולם העדיפויות, וכאשר מבינים את החשיבות העליונה של לימוד הגמרא, ומשתוקקים לזה, מוצאים את הזמן".

• "אפילו אלו הרגילים בלימוד תורה, יכולים כאשר הזמן לחוץ או שיש סיבה אחרת אפשר גם להיעזר מאוד בביאורי הפשט. זה מה שאני מיעץ לבחורים שיחיו, וזה מה שאני גם משתדל לנהוג בעצמי. וליבי חפץ בלימוד זה, מהרגע הראשון שהכרתי את הגמרא של מתיבתא".

• כיצד באמת היתה ההיכרות הראשונה שלכם עם הגמרא 'מתיבתא'?

"בריוק באותם ימים יצאו לראשונה החבורות הראשונות של 'מתיבתא', אז ניסיתי קצת להתעניין בגמרות המבוארות. לקחתי אותם כדי ללמוד בהם כמה ימים ולברוק את רמת הביאורים, אלא שהלימוד הזה התארך ונמשך... עד היום. התלהבתי מאוד מהמדורים השונים והמגוונים הנותנים שלימות לסוגיא ועונג ללומדיה, ונהיית מצורת העריכה המשובחת".

• כחלק מהרבצת התורה שלכם, הוצאתם לאור את הספר 'יאיר נתיבים' המכיל מראי מקומות על סוגיות השי"ס הנלמדות בישיבות הקד'. וכמו 'מתיבתא' שניהם באים לסייע ביד הלומד להרחיב את ידיעותיו. האם אין בהם כדי להמעט את 'יגיעת התורה' השמורה ללומדים, בה נצטוונו בתורה הק'?

"זו בריוק הנקודה - עונה לנו הרב אהרונסון, וכמו המתין לדבר עמנו אודות נושא זה – 'ציבור הלומדים מתחלק לכמה סוגים: למדנים מפלגים, בעלי בתים שהם גם יודעי ספר, ופשוטי העם. הלמדנים, שראשם ורובם שקועים בעומק הסוגיות כהרגלם, וטועמים את מתיקות התורה ביגיעתם, הם לא נזקקים לספרי עזר בהבנת הגמרא, ולכל היותר הם יכולים לעיין במדורי הביאור והעיון, אחרי שהתייגעו בכוחות עצמיים בסוגיא, לדעת אם יש להם מקום להרחיב את לימודם, ואם יש דברים שנעלמו מידעתם. למשל כמו הספר שלי, שמטרתו למנוע את הזמן הרב שלוקח ללומד בחיפוש המקורות".

"אולם הבינונים והפשוטים, שמחמת סיבות שונות אינם ראויים בעצמם להשיג את עומקם של סוגיות, או מחמת חוסר זמן או שהם חסרי מוטיבציה, והם זקוקים מיד לחוש את מתיקות התורה".

"רק אמש שוחחתי עם עסקן מ'לב שומע' שהשיח לפני את העובדה שהגמרות של 'מתיבתא' מחזיקות בחורים חלשים ומונעות מהן מליפול, לדעתו - וזו גם דעתי - התענוג והסיפוק שיש בהבנת הגמרא בבהירות, הוא כתחליף לשאר

תענוגות הרחוב והבלי העולם. בחורים כאלו נעורים רבות בספרים אלו ובגמרות 'מתיבתא', וכל אחד לפום שיעורא דיליה, זה הביאורי הפשט, וזה ב'לקוט הביאורים', זה עיין ב'אוצר העיונים' וזה יחפש במדורים 'אליבא דהלכתא' או 'כפתור ופרח', כל אחד יכול למצוא לעצמו מה שראוי לו".

• ומזה נוכל להקיש גם לגבי בחורי הישיבות?

"לא במדויק. כי בני הישיבות הם רכים וצעירים, ועדיין לא קבעו את דרך לימודם וחלק עיקרי מלימודם הוא לקנות את דרך הלימוד, בעיון ובקיאיות, לקנות הרגלי למידה או מימנות בקשים בגפ"ת, ועיתויותיהם או זמנם בידם להתייגע בתורה ללא ליאות. על הבחורים הטובים אני סבור שיש להשיגה שלא ישעו את לימודם על זה, כי הלימוד העצמי חשוב להם מאוד, אך זו דעתי האישית בלי שהתייעצתי עם ראשי ישיבות. רצוי שבחורי ישיבה יעינו ב'מתיבתא' רק אחרי שלמדו בעצמם, וסיכמו את הבנתם בסוגיה.

לעומת זאת, חלק ניכר מבחורי הישיבה, שמטבע הדברים צריכים יד תומכת, לתמוך ולהורות להם את דרך הישר בעיון ובחקירת ההבנה, יכולים לקבל הרבה עזרה ב'מתיבתא'. ואדרבה, הם יכולים לקבל חשק על ידיה, ו'להתחבר' לעמקות שבדברי הגמרא, וזאת על ידי המדורים השונים של 'מתיבתא'".

• אם אכן בחורי הישיבות יסתייעו ב'מתיבתא', האם אין זה מהווה תחליף למגיד השיעורים ול'משיבים'?

"אמנם יש קצת אמת בדברך, אולם עדיין ישנם מעלות רבות שיש אצל ה'מגידי שיעור' שלא ניתן לזלזל בהם כלל".

"אבל - מוסיף לנו הרב אהרונסון - אני תומך נלהב לעובדה שבחורים ילמדו ב'בין הסדרים' ובשאר שעותיהם הפנויות בגמרות של 'מתיבתא', ולשמחתי אני גם רואה את זה הרבה בישיבות בהם אני נמצא. היו בחורים שאמרו לי 'בלי מתיבתא לא הייתי לומד', אני חושב שזה לא וידוי מזויף, אלא זה אמת לאמתה. כי בחור אוהב לראות דברים מסודרים, ערוכים יפה וברורים להבנה, ואחרי זה הוא כבר מייסר את מצפונו 'למה לא הגעתי לזה לבד'..."

• ומה יש לכם לומר על מאות עורכי 'מתיבתא' העמלים על איסוף הדברים, ביאורם ועריכתם?

"ראשית כל, אין לתאר ואין לשער את גודל מעשיהם, ואפרש דברי בכמה מישורים: א. עמידתם בקצב כה לחוץ, והצלחתם להספיק בלוח זמנים כה צפוף להוציא כל כך הרבה חומר עשיר ומשובח, בלי להתפשר על איכות ובהירות, זה מפליא ממש. אומר לכם בכנות ש'אפילו בפולין ובליטא' לא היו מאמינים שעולם התורה יוכל לעשות דברים כאלו, זה ממש בגדר נס!"

"מלבד זאת, יש במלאכתם הצלחה כבירה בכל התחומים, איסוף החומר באופן הטוב ביותר, כך גם העריכה וההסברה. אין לי מילים לתאר את מכלול המעלות של מדורי 'מתיבתא', ואם אעזו אוכל לומר ש'שכר הלימוד שלי הוא משלהם' [אמנם אני לא מוותר על שכר תורתי, מוסיף הרב אהרונסון בחיוך, אולם שכר תלמוד תורה דרבים בודאי יש להם בכפלי כפליים].

"ויכולני רק לצרף את תפילתי: יהי רצון שילמדו מתוך ישוב הדעת בלי שום מניעות וטרדות, וכמו שזכו להרבות תורה במימדים כאלו, בכמות ובאיכות, כך יזכו שיתקיים הלימוד ויעשה פירות מרובים, ומי יתן ונזכה כבר לראות את האמור 'ומלאה הארץ דעה את ה'".

'הגמרא של מתיבתא'
מחזיקה אותי במצבים הקשים שלי'
הוא אומר בקול חנוק
'בה אני מוצא נחמה בסבל המחלה
ובמסכת הטיפולים שנגזרו עלי בשנים
האחרונות!'

שיחה נרגשת עם אחד ממנויי 'מתיבתא', השלימוד נחשב אצלו כתרופה למכאוביו; יהודי הזועק ממועמקי ליבו: 'זאת נחמתי בעיניי'...

הפתעה גדולה ציפתה לנו בשיחת טלפון עם ר' אפרים אלעזר לין מפתח תקוה, הנתון במצב בריאותי לקוי, וזקוק לרחמי שמים מרובים להמשך חייו. ר' אפרים מתמודד עם מחלתו באמונה מופלאה ובכוחות נפש שעלאים, וכל שיחה עמו מתחילה ומסתיימת בדברי חיוזק מרגשים.

הכרונו כמנוי 'מתיבתא' מזה כמה שנים, אך לא ידענו מאומה על סיפור חייו העומד מאחורי זה, ועל העזרה המרובה שהוא מקבל מהגמרות של 'מתיבתא' בהתמודדות מול מחלתו:

"הגמרא של 'מתיבתא' מחזיקה אותי במצבים הקשים שלי - הוא אומר לנו בקול חנוק, בה אני מוצא נחמה בסבל המחלה ובמסכת הטיפולים שנגזרו עלי בשנים האחרונות, בכל מצב שאני עובר אני מנסה לאחוז בלימוד הגמרא ובסוגיות, כך במילים נוקבות ומעוררות רחמים מתאר באזונו רבי אפרים את הקשר העמוק שנוצר בינו לבין הגמרות של 'מתיבתא'."

כשבירנו אצלו את הסיבה בבחירתו דוקא ב'מתיבתא' הוא אומר 'הרבה יהודים לומדים את ה'דף היומי', אולם אני בטוח, וגם אתם תסכימו איתי, שיש הרבה סוגיות בגמרא שהלומדים ממשכים בלי להבין את הדברים על בוריים, מוותרים על בהירות וממשיכים הלאה. אני חש בעצמי שאני לא יכול להשאיר את הדברים בערפל כזה, ולכן חיפשתי את הביאורים הבורים והיסודיים ביותר."

"בהרגשה שהיו קצובים יחד עם העבודה שאיני יכול להתעסק בשום דבר מחמת המחלה, וכל עיתותי בידי, אני מרגיש חובה למצות את הלימוד על תומי, בעמקות ובעיון. כי בלימוד תורה בלי להבין היטב אין תועלת כמו ללימוד אמיתי ויסודי."

ר' אפרים נזכר תוך כדי שיחה בתקופותיו הקשות, והוא מגולל בפנינו את תחושותיו וקורותיו:

"אני זוכר, שכאשר אחוז ב'דף היומי' בסוגיות המורכבות של מסכת יבמות, הוצרכתי לעבור טיפולים קשים ומייסרים. באותם ימים הייתי מטושטש וחלוש עד מאוד, ולא היה מוחי צלול ללמוד, אז נשאתי תפילה מעומק ליבי אומרת: 'יריבנו של עולם, מכאובים רבים באים עלי מצב גופי גרוע. חלילה, איני מהרהר אחר דין שמים, אבל תן לי לפחות את הזכות ללמוד ולשמח בהבנת הגמרא'. ולאחר מכן במשך לילה שלם, שעות על גבי שעות, 'שבתי עם הגמרא של 'מתיבתא' על אותה סוגיא, ו... לא תאמינו, הבנתי את כל מהלכי הסוגיא על בוריים."

"היתה זו סוגיא מאוד מורכבת, עם ארבעה מהלכים, שעליהם היו שאלות ומסקנות, ובכולם היו צריכים לחשבן את הציורים עם כמה נשים ואחיותיהם, נישואין ויבום וכו'. אניד לכם את האמת, אני רואה את זה כנס ממשים, פשוט נס!"

"הסוגיות האלו ביבמות היו מורכבות וקשות להבנה - מסכם לנו ר' אפרים, ואני בטוח שהרבה לא הבינו אותם עד הסוף. אולם אני שנעזרתי בגמרות של 'מתיבתא', שם ערכו מדור מיוחד 'ההוד וההדר' המכיל שרטוטים ואיורים להבנת מהלכי הגמרא. ומכיון שהתקשתי לקרוא בעיני מחמת הטיפולים, הגדלתי את הציורים כדי שאוכל לקרוא בהם. אני בטוח שבזכות הביאורים האלו זכיתי לבהירות והבנה ברורה בסוגיות הללו."

ר' אפרים נזכר גם בתועלת שהיתה לו ממדור 'מרחבי ריקיע' שצורף למסכת ראש השנה, שביאר את עניני האסטרונומיה וגרמי השמים המובאים במסכת זו. "אין להשוות כלל את הלימוד עם הפירוש הזה, לבין אם לומדים את הענינים האלו בלי עזרה, הלומד הפשוט מתקשה להבין את הענינים המורכבים האלו, ובעזרת המדור הזה היו רבים שזכו לאור חדש בסוגיות הטיפולים. אני לא ממציא לכם דברים, אני שמעתי את זה מאנשים רבים שבאו לבקרני, וכשראו את הגמרא של 'מתיבתא' על שולחני, הם גילו את התועלת שיש בה."

"אני לעצמי, הוא מוסיף, התעמקתי בענינים האלו מאוד, ואפילו... הוספתי ביאורים, הערות ושרטוטים נוספים משלי על צידי הדפים

40 כרכים, 400 עורכים,
4000 מקורות, 40,000 לומדים

מתיבתא - הישיבה הגדולה בעולם
ראיון מיוחד עם 4 מתוך רבבות מנויי מתיבתא

ספרדים וליטאים, אצל בחורים ואצל מבוגרים, ותתפלא לשמוע שאני יכול לראות אצל חשמלאי אצלנו בנתיבות, איך עומד אצלו באוטו בדרך קבע גמרא של 'מתיבתא'."

• מה ליחשמלאי ולגמרא 'מתיבתא'?
 "בוראי ובודאי. ראשית כל, הניסוח הברור והחד מרבר לכל אדם, גם זה שהבנתו לקויה או שהוא עיף ויגע, יכול ליהנות בלימוד. יש משהו חלק בצורת הכתיבה ועריכת החומר, כך שהלימוד במדורי 'מתיבתא' הוא זורם ומעונן."

והיך מזה, אדם העמל למלאכתו, כמוני או כמו החשמלאי המדובר, לא יכול למצוא לעצמו משהו יותר טוב מאשר חומר מלוקט ומבואר, הרי מתי יש לנו זמן לאסוף כל כך הרבה חומר? מתי נוכל להבין בצורה בהירה כל כך את הגמרא? הרי זה היה החסרון במשך שנים רבות, שהיהודים העסקיים ופשוטי העם לא זכו להתענג על דברי הגמרא, והם חשו שהיא רחוקה מהם, ואולי אף לא שייכת אליהם. עכשיו, בצאת 'מתיבתא' לאור העולם, מצאו כל היהודים את הטעם האמיתי בתורה."

• בוא ונבין, אתה חוזר מהעבודה עיף ותשוש. אתה לוקח את הגמרא 'מתיבתא', ופתאום מתעורר לתחייה? איך זה עובד?
 [הוא מחייך...] "אני לא מאמין ש'מתיבתא' ממש מעירה אותי, והיא גם לא מסלקת ממני את העייפות, אבל היא בהחלט נותנת לי כח, והמוך כח..."

אני חוזר מהעבודה עם תחושה של צמאון ללימוד עצמי, אני כל היום מלמד תשב"ד בבחינת 'ללמדה לאחרים', אך עדיין חסרה לי שעת הלימוד העצמי, שאותה אני משתדל לקיים בשעות הערב. גישה זו בעצמה, שאני באמת רוצה ללמוד את הגמרא ולהבין אותה, היא כבר יכולה לתת לי את החשק ללמוד. אני לא בא כדי לצאת ידי חובה, אני בא עם רצון לרכוש ידיעות בתורה."

• כמה אתה מספיק באותו זמן? אתה מרוצה ממידת ההספק שלך?
 "מרוצה ולא מרוצה. מרוצה - כי אני לומד הרבה יותר טוב, מסתכל רוב הזמן בביאורי הגמרא, ואפילו מציץ הרבה פעמים בהערות המחכימות בתחית העמוד. מלבד זאת אני משתדל בסוף הלימוד לעיין גם ב'ליקוטי ביאורים' ובמדורי ההלכה, ואם לא להספיק לעבור על כולם, לפחות לדעת מה הפסדתי..."

לפעמים אני מתעכב בבית המדרש עוד חצי שעה כדי להספיק ולעיין בעוד כמה קישויות שעולות במדורי 'מתיבתא', אני לפעמים ממש מסתקרן לדעת את התשובות והמסקנות ההלכתיות. אבל לא מרוצה ממה שאני לא מספיק ללמוד, יש ב'מתיבתא' כל כך הרבה חומר, בפשט ובעיון, בהלכה ובאגדה, שאני לא מסוגל לגמור את הכל, את כל אלו אני משאיר ל'פנסיה'..."

• כלומר?
 "כשעשיתי מנוי על הגמרות של 'מתיבתא', שאלו אותי הרבה אנשים: 'יונתן, למה כל כך הרבה חומר, אתה הרי לא תספיק לעיין בכל אלו, בכל כך הרבה מדורים?'. עניתי להם: 'אני פותח כעת 'תוכנית פנסיה' לשנים הבאות שיהיה לי יותר זמן כאשר אפרוש לגמלאות, אני רוצה שיהיה לי מוכן חומר משובח כזה'. מלבד מה שהם נהנו מהרעיון, הם גם הסכימו איתי. זו 'תוכנית הפנסיה התורנית', היא התוכנית הטובה והמשתלמת ביותר."

• לסיום השיחה שאלתי את הרב דהן: כיצד ניפדר?
 "בתפילה זכה: שה' יזכה את חברי מכוך 'מתיבתא' להמשיך בפעילות הכבירים, לזכות עוד ועוד יהודים לטעום את טעמה המתוק והמעונן של הגמרא הקדושה."

מנוי נוסף איתו חברנו לשוחח, הוא הרב אליהו גרייבר, אברך בשנות הארבעים שעלה מרוסיה לפני 18 שנים. הוא מתפרנס כמלמד בתלמוד תורה 'עמל התורה' שבמודיעין עילית, וכמוכה למקצועיות חול בשעות אחרי הצהריים.

של 'מתיבתא', זו נחמתי בכל מכאובי, ומכח תענוג זה של לימוד התורה אני מחזיק את עצמי בשמחה. תאמינו לי שכיום שאמור להגיע השליח של 'מתיבתא' עם הגמרא, אני פותח את הדלת מדי פעם לראות אם הוא כבר הגיע [עד שאפילו בני ביתי מתפללים על הליטוט שלי...], אבל מה אעשה, זה נתן לי שמחה של ממש."

לסיום הוא ביקש לאחל לראשי 'מתיבתא' ולכל העורכים "שתהיה להם ברכה והצלחה במלאכת הקודש שלהם, שמעולם לא נעשתה מלאכה נפלאה כזו."

מכובן שלקחנו את שמו ושם אמו [אפרים אלעזר בן טוביה], למען נוכל להעביר לעורכים שיתפללו וילמדו בעדו, ואף הבענו את תקוותינו שיחלים ממכאוביו ויאריך ימים בבריאות שלימה בתוך שאר חולי ישראל.

קיימנו שיחה עם הרב יונתן דהן,
אברך בן 31, העוסק בחינוך תשב"ד
בתלמוד תורה 'בניהו' אשר בנתיבות.

בראשית דבריו הוא טורח להדגיש, כי מאחר ורוב עיתותיו קודש לחינוך התלמידים, צמאה נפשו במסגרת חוק לימודים אשר בה יוכל להספיק וללמוד לעצמו. צמאון זה הוא שהביא אותו להשתלב במסלול 'חבורת ש"ס', שבין קורותיה הוא משנן את דפי הגמרא לפי סדר 'חזרות' קבועות ומוגדרות. אך רוויה אמיתית לצמאונו זה היא 'לגינות של דפי גמרא עם מתיבתא' (-כלשונו)...

לאחר שעשינו היכרות עם הרב דהן, שהוא עוד אחד מאלפי המנויים של 'מתיבתא', הכרנו את עיסוקו ומסגרת לימודיו, שאלנוה על הקשר שלו עם 'מתיבתא':

• ממתי אתה מכיר את הגמרות של 'מתיבתא'?
 "הרבה זמן, ממש מההתחלה. במסכת פסחים כבר למדתי עם החברות של 'מתיבתא', ומאז ועד היום, ברוך ה', אני מנוי על היהלומים האלו..."

• ההיכרות שלך עם הגמרא הזו?
 "במהלך הנסיעות הרבות שאני נוסע, יצא לי לראות את אחד מידידי, כשהוא רכון אל תוך ספר במהלך כל הנסיעה. אני, שקנאה קטנה חלחלה לתוכי, על שהוא כל כך מצליח להתרכז בספרי, החלטתי לברר אצלו 'איזה ספר מצליח לרתק אותו כל כך הרבה זמן, ואפילו בסניעה...?"

כשהצצתי לתוך הספר ראיתי שזה 'גמרא - מתיבתא', לא פחות ולא יותר, אכן כן, כן ירידי לומד בסניעות את 'הדף היומי' מתוך גמרא של 'מתיבתא', התמלאתי קנאה, קנאה של סופרים..."

כששאלתי אותו על הגמרא של 'מתיבתא' הוא שח לי שהוא מרגיש כמו 'חברותא של הגמרא הזו', והוא לא מצליח להיפרד ממנה בכל עת ובכל מקום. אכן, הוא ניסה לשכנע אותי ללמוד בזה, אולם שכנועיו היו מיותרים לגמרי, אני מיד בהסתכלות ראשונה ראיתי שזה 'בדיוק בשבילי'..."

• ומאז גם אתה הצטרפת לאלפי המנויים של 'מתיבתא'?
 "ממש כך. נרשמתי מיד כמנוי, וכבר קיבלתי לביתי את הגמרא 'מתיבתא', אני חש גאווה בשייכות ל'משפחת המנויים' הגדולה שלהם."

למען האמת, מוסיף הרב דהן, אני רואה את הגמרא הזו בידיהם של כל כך הרבה יהודים, אשכנזים,

תחילת השיחה לוותה במאורע לא נעים, שהיטיבה לבטא את ההיסטוריה שלו עם שאר יוצאי רוסיה. היה זה כשערכנו עמו הזכרות בשאלות על גילו, עיסוק וקורות חייו, והוא הגיב בחשדנות עצומה, עד שנראה היה כי הוא אינו חפץ לשוחח עמנו כלל. "למה אתה שואל ומי אתה?", הוא שאל. ורק בהמשך השיחה, כשגילתה את זהותנו ואת מטרת השיחה, הוא סיפר את קורות חייו, שהם הביאוהו לחשדנות יתירה זו:

"תראה, אני עולה מרוסיה, ואני כמו שאר היהודים שעלו מגולה זו, נתונים תחת הרושם שהותיר הק.ג.ב. על נתנינו - אזרחי רוסיה, ולמרות שאני כבר 18 שנה מתגורר בארץ ישראל, עדיין חקוקה בעצמותי יראה נסתרת מפני שיחות והקירות, זהו פחד בלתי מוסבר". בסוף השיחה הוא אף התנצל על אי הנעימות שגרם לנו בחשדותיו.

• ר' אליהו, תרשה לנו לשאול אותך, הלא יהודי רוסיה נודעים כמושבים היטב בכל מהלכי הימים, אם כן מה המחשבה המונחת מאחורי המניי שלך על הגמרות של 'מתיבתא'?

"תורה על המחשבה, אולם המניי שלי ב'מתיבתא' לא הגיע כל כך ממהלך מחושב כמו מאותו צורך חיוני ומההרגשה שלי שזה מה שאני צריך כדי להתעלות בתורה. להבין את הגמרא, ואת הראשונים".

• למה כוונתך?

"עוד כמה ימים, ביום כ"ב באייר, ימלאו לי 18 שנים לעלייתי ארצה. ה'גלות' שהייתה לי עם איבדה ממני את שנות נעורי, לא למדתי בחיידר, ולא הייתי בחור ישיבה, ואני מרגיש על עצמי את החסרון של ה'גויסא דינקתא' שיש היום לכל אחד ואחד מאתנו.

משום כך, בראשית דרכי כאשר התקרבתי לעולם התורה, ניהלתי מדרך של ממש שאחרי כל דבר תורה, פסוק אחד, משנה אחת, אחרי עצמו גמרא בודד, אני הולך לשיעורי דף היומי" ולומד גם בביתי בכל שעה פנויה. בתחילה היה לי מאוד קשה להבין את הדברים הפשוטים, ואפילו את אלו הנחשבים כמובנים מאליהם. אולם לאט לאט אני מתרגל ומתקדם.

הנה למשל, אני רואה את הבן שלי, שהוא זכה בעזרת ה' לצעוד בדרך התורה מימיו הראשון, כיצד הוא פותח את הגמרא ולומד, הוא מיד מבין אותה, הוא מתחבר אל הסוגיות שלה, כי הוא נולד מיד אל תוך החיים התורניים האלו. לאבא שלו - לא היה את זה".

• אבל כיום, אתה כבר יושב בשיעורי גמרא, ואפילו לומד אותה עם הראשונים...

"אזרח... כמה יגיעה ועמל היו עד שהגעתי למצב של היום, אין לתאר ואין לשער. כמו שספרתי לכם, אני התחלתי בלימוד תנ"ך ומשניות, ובצעדים איטיים ובטוחים התקדמתי ללימוד הגמרא, בתחילה למדתי גמרא לבדה, אחר כך עם הרש"י, ולאחר מכן עם התוספות. מבחינתי לימוד גמרא עם תוספות היה תמיד שאפת חי, והוא גם הסוד למנוי שלי על 'מתיבתא' שסייעה בידי ללמוד 'תוספות'... - -"

• כלומר, אתה לומד את התוספות רק בזכות 'מתיבתא'?

"בדיוק כך. בתחילה מאוד התקשיתי ללמוד תוספות, לא הבנתי כראוי את מהלכי הנוס', השאלות התירוצים, החילוקים והסברות היו בעיני קשים מנושא, וכמעט שהתייאשתי.

עד שראיתי את מדור 'ביאורי התוספות', שהוא חיבור מיוחד על התוספות, שמברר כל נקודה ונקודה בדבריהם, ומבאר בשפה ברורה וקולחת את מהלכי התוספות, ראיתי בזה כמו 'מגיד שיעור פרטי' שסייע בידי להבין את התוספות.

אני זוכר את זה במדויק, היה זה בתחילת מסכת סוכה, כשראיתי את הגמרא עם מדורי הביאורים של 'מתיבתא', ואז גיליתי את הדבר שאני מחפש כבר שנים רבות, מדור 'ביאורי התוספות'. מיד רכשתי לעצמי מנוי על הגמרות הללו, ומאז התחלתי ללמוד גמרא עם תוספות, כשהגמרא של 'מתיבתא' היא כמו 'החברותא שלי' או כמו 'מגיד שיעור' צמוד. אין לי ספק, כי רק בזכות 'מתיבתא' אני לומד היום ברמה כזו, ורק בזכות הגמרות שלהם אני מסוגל ליהנות מלימוד כזה כמו כל האברכים בני גילי..."

• מלבד 'ביאורי התוספות' אתה נעזר גם בשאר המדורים של הביאורים, ביאורי הגמרא, ילקוט הביאורים, הלכה ואגדה?

"הרבה עזרה יש לי מהביאורים של 'מתיבתא', ובעיקר ב'ביאורי הגמרא' עם הערות שלהם למטה, שהם פנינים יקרים לכל לומד, והרבה שאלות שמתעוררות לי באמצע הלימוד מופיעות שם עם תשובות ברורות, אלו ממש הערות מצוינות. למרות שמאז שהתחלתי ללמוד עם 'מתיבתא' הקצב של הלימוד נהיה איטי קצת, כל אני מרבה לעיין בביאורים למיניהם, בכל זאת אני מתנחם בהבנה הברירה ובירידות המקיפות שאני רוכש בלימודי, ובעיקר על סוסך סוף זכותי ללמוד עם תוספות..."

תמיד כאב לי, מוסף ר' אליהו, על המצב בעולם המודרני, בשנות המאה האחרונה שפתחו עשירי חכמה, וכל הטכנולוגיה נחנה פנים לדשודת לכל תחום, מחשבים ומכונות, והשכלולים הם רבים בכל דבר, עד שאורח חיינו השתנה כליל בעקבות ההתפתחות הטכנולוגית הזו. ואז הרהרתי בעצמי: 'איפה ההתקדמות בעולם התורה, למה אני לא יכול להבין 'גמרא עם תוספות' בעקבות ההתקדמות שיש בימינו'. זה מאוד כאב לי, עד שפגשתי את הגמרא של 'מתיבתא' והתחברתי אליה, ואז הבנתי שערכי 'מתיבתא' השכילו להשתמש בכל ההתקדמות הטכנולוגית שיש היום לטובת הבנת הגמרא ומפרשיה.

אני מרגיש שכמו שיש שפע שיורד לעולם בשנים האחרונות בשאר תחומי החיים, כך הוריד הקב"ה שפע גדול ללומדי התורה ברמות 'היצירות התורניות' שלהם."

• אני מניח שזכות גדולה היא למערכת 'מתיבתא' שזכו לעזור ליהודי יקר בלימוד התורה.

"זכות עצומה, שפירותיה בעולם הזה, והקצין קיימת לעולם הבא. נותר לי רק לברך את כל ראשי 'מתיבתא' ועורכי הביאורים למיניהם, שיזכו להמשיך במלאכת הקודש המופלאה הזו, וכמו שזכו להקרב אותי להבנה אמיתית בתורה, כן יזכו לקרב עוד הרבה יהודים ולהחכימם בסוגיות התורה הקדושה. תודה רבה להם, אלופי ימינו..."

בן ארבעים לבינה

בהיכרות שלנו עם מערכת 'מתיבתא' למדנו על קורותיה מיום היווסדה ועד עתה, כשהיא עומדת להוציא לאור את 'כרך הארבעים'...

כמה לא מפתיע להאמין בהצלחתה של המערכת 'מתיבתא', בעת שרואים את המסירות של ראשיה, ואת ההשקעה האדירה בכל פרט ופרט ממלאכת הקודש. הבטחה נושנת היא לכל העמלים לשם שמים שסופם לנחול הצלחה, וכך היתה גם נחלתם של רבני וחברי מערכת 'מתיבתא', שעושים מלאכתם נאמנה, וכל מטרתם שלא תצא תקלה מתחת ידם, ואך ישכילו להביא לפני קהל הלומדים את אמיתותה של תורה, כבהירות ובדיוק גמור.

'כרך הארבעים' יוצא בימים אלו, ומציין את שמאחוריו: ארבעים כרכים של גמרות מבוררות שהספיקו לצבור מליוני שעות (!) שבהם רבנות יהודים הגו בתלמוד הבינוהו ביתר שאת ובבהירות מקסימלית.

אך לא את התהילה מבקשים חברי מערכת 'מתיבתא', כי בכל עת ובכל שעה מתנהל מערך מדוקדק של התייעלות ושיפור, עד שנדמה שלעולם לא יבואו על סיפוקם, מדי יום מתקבלים במערכת עשרות מכתבים של הערות או הארות, ואלו נלקחים ו'נלמדים' אצל ראשי העורכים, המלבנים את ההצעות ומשלבנים אותם בתהליך הטיבחה של המערכת. כמו כן, נבדק בכל מצב התקדמות העריכה, העבודה של המדורים, ונבדקת האפשרות לשפר בהם עוד ועוד.

טופלים חזון למעש

מאחורי הקמתו של המפעל התורני הענק 'מתיבתא', ניצבות יוזמה ואומץ רוח מופלאות, ששניהם דחו כל פחד או היסוס בעת חבלי תחילתה של המלאכה, וגברו על קולות הספקנים בהצלחת הפרויקט. נשיא המכון והעומד בראש כל מעשיה, הגה"צ רבי יהושע לייפער שליט"א, מחשובי הרבנים בשיכון סקווירא ומונסי, לא הניח למחשבות ההתלבטות להפריעו בתוכניתו, וסיקל את שאלות 'התקציב' מתכנון הפרויקט, כך על יסודות של גבורה ומסירות קמה לה 'הישיבה הגדולה' שמנון תלמידיה עומד כיום על עשרות אלפים...

לצידו ולימינו, עומד בגאון ראש בית המדרש 'היכלי תורה' בבית שמש, הרה"ג רבי מנחם מנדל פומרניץ שליט"א, שלא שומר לעצמו את כשרונותיו

הברוכים שהינם כמתנת שמים מופלאה, אלא חולק אותה עם רבני וחברי 'עוז והדר', בעצה של תבונה ובהדרכה של נסיון, וכך בעקפין מזכה את רבנות בני התורה במעשי ידיו ובתנובותיהם. בולט הוא חלקו של הרב פומרניץ בהקמתה של 'מתיבתא' מחומסד ועד הטפחות, ובפרויקט 'משנה ברורה המבואר', כמו גם בפרויקטים רבים הממתינים לראות אור בקורבו, כל זאת מלבד היותו העורך הראשי של 'אור החיים המבואר' שכבר קנה את שמו ותהילתו בין שותרי תורה.

גלגוליה של מהדרות 'מתיבתא' ארוכים ומורכבים, מאז ראתה אור לראשונה כחברת עם חמש עשרה דפי גמרא, ועד לימינו, כאשר ארבעים כרכים שוכנים אחר כבוד במרכזם של ארונות הספרים בהיכלי התורה. ולא זאת בלבד, אלא כי הרבה בתים בישראל הפכו ל'היכלי תורה' בכותנם של כרכי 'מתיבתא', שבכותם יכול אבי המשפחה או באי ביתו לנצל את עיתותיהם ללימוד ב'חברותא' עם בני 'הישיבה העולמית' של עזו והדר.

גם מי שאינו בקי בתחום ההפקה וההוצאה לאור, ועל אחת כמה וכמה מי שמתמחה בנושאים (!), יכול לשער בנקל את המשמעות של הדפסת ארבעים כרכים (!) בתקופה כה קצרה. בספירה של מנין העמודים נגלה למעלה מ-40.000 עמודים, מלאים מזן אל זן במבחר המדורים התורניים, עשירי הכנים וידע, כאשר כל כרך מודפס בעשרות אלפי עותקים, למאות נקודות על פני העולם כולו. היקף כזה של הפצה עולמית, מלבד היותו מזהים ומפתיע, יש בו כדי 'לימוד זכות' בעד עם ישראל בגלותם, כשהם מראים כי כאשר יענו אותם בלימודם, וככל שיעזרו את צעדיהם של בני עולם התורה, כך תרבה התורה וכן תפרוץ, ימה וקדמה, צפונה ונגבה.

דכולא בה

כשמדברים על מהדרות 'מתיבתא' אין הכוונה לסוג אחד של גמרא, כי אם למספר מהדורות היוצאות לאור מידי חודש בהדושה. הסיבה לזה נעוצה בעובדה שמכון 'עוז והדר' חרט על דגלו את 'עקרון ההשכלה המתמדת' כשהוא מקפיד לשזור עוד ועוד יחלומים ומרגליות בכתיב ויצירתיו. מלבד מה ש'מתיבתא' מארה בקביעות בקרבו את המדורים הקבועים בכל מסכת, כמו 'ביאורי הגמרא' ו'ילקוט הביאורים', אוצרי 'ענינים' ביאורי הראשונים, גם בתחום האגדה וההלכה יש מדורים קבועים כמו 'פניני הלכה' או 'כפתור ופרח', ועוד כהנה וכהנה רבים וטובים, משמשת גם 'מתיבתא' כאכסניה מצוינת עבור מדורים ייחודיים למסכתות מסוימות כפי הצורך, ובכל מסכת נשורות בטבעיות גמורה יצירות נוספות שכולן פאר ושימושם אך לתועלת הלומד.

ולמשל, במסכתות שנדרשת הדגמה והמחשה חזונית - כמסכתות עירובין, סוכה ויבמות - הורחבה היצירה 'מתיבתא' וכללה עשרות עמודי צבע, שהכילו מאות רבות של תמונות וציורים, מעשי ידי אמנים מהשורה הראשונה בתחום, כאשר שם המדור הולם אותו: 'ההוד והדר' - גם כאלו שזכו להגות במסכתות אלו בעבר, בהם צורכים ותופשי שיטב שאף נכבחו על אותן מסכתות, ציינו כי לראשונה חשו כי הם מבינים את כוונת הגמרא והראשונים בכל סוגיה לאמיתותם ועל בוריים. כמו כן, ישנן מסכתות שלומדי 'מתיבתא' זכו להעשיר את אוצר משנתם בתוספת משובחת, כדוגמת מסכת תענית, שבמקביל להוצאתה לאור במהדרות 'מתיבתא' יצא לאור גם הספר 'מגילת תענית'. או מסכת מגילה שזכתה לצירוף של 'מגילת אסתר', וכן מסכת ראש השנה שצורף אליה מדרוך אסטרונומי בשם 'מרחבי רקיע'.

ניתן לשער כי אם בשעה שהרעיון 'מתיבתא' רק החל לכבוש את מקומו, היה מישהו מדבר על עשרה מדורים כחמש מהדורות, בכרכים ובחבורות, היו ראשי המערכת הראשונים להדוף את הזיוויו ולפוטרו בתנועת ביטול. אולם לפתע, הם אלו שניצבו ליד מערכת הענק, בנחה וטיפוחה כמו ידיהם, הם-הם אשר שתלו זרעוני עשייה באדמת הדמיון, נטעו יצירות במדבר השממה. אכן, כך, נטפל החזון למעש - ויהי לנס.

להודות ולהלל

אתה מרגיע הנחת שיש לראשי 'עוז והדר' - רעגים שמסתתרים בין אותם שעות רבות של עמל ויגיעה - הוא בקריאת מכתבי התורה הזורמים ללא הרף למשרדי המערכת, ומציינים את המזכירים במאות עצות והארות, כשכולם מלווים ברגשי הכרת הטוב כלפי ראשי 'הישיבה הגדולה' ורבניה, ומותביהם אינם טורחים להסתיר את שמחתם בכל כרך חדש שמגיע לפתח ביתם.

כשהעפנו מבט על ערימות המכתבים, לא יכולנו שלא להתרגש, "אני מאד מרוצה גם מהביאורים וגם מהערות ואני מאד נהנה ומתפעל מגודל ההשקעה ובהודמנות זו אני מודה לכם וברכתי שתזכו רבות בשנים להגדיל תורה ולהאדירה מתוך סיינעא דשמאי" כותב הרב י' מירושלים, או דבריו של הרב מיכאל ל. מקרית ספר "אני ממש נהנה מהכל ממש מתוך מדבש אין מילים איך לתאר את ההנאה תודה רבה על כל המאמץ שהייה לכם בהצלחה".

יש בהם גם התייחסויות למדורים עצמם וטיבם, כמו תגובתו של בחור מנתבות: "נפלא לראות את הגמרות המהודרות בפנים ובחוץ, עם המון מדורים נפלאים שכל אחד מהם יותר טוב מהשני, והם יוצאים מידי חודש בחודשו ללא עטיוות ומקילים הרבה ועוזרים ללומדי תורה מה שלא זכו לכך בדורות קודמים".

